

Bemærkninger til forslaget

1. De nuværende regler

Reglerne om prøveløsladelse findes i borgerlig straffelov, §§ 38–40 samt i justitsministeriets cirkulære nr. 109 af 16. juni 1982 om behandling af sager om løsladelse på prøve m.v. Efter straffelovens § 38, stk. 1, skal der efter udståelse af $\frac{2}{3}$ af straffen tages stilling til prøveløsladelse. Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan der ske prøveløsladelse efter udståelse af $\frac{1}{2}$ af straffen, »når særlige omstændigheder taler derfor«. Eksempelvis prøveløslades medlemmer af sekten Jehovas Vidner altid ved afsoning af militærtjeneste efter § 38, stk. 2.

Afgørelser efter § 38, stk. 1, træffes af justitsministeren eller af den, han bemyndiger dertil. Afgørelser efter § 38, stk. 2, træffes alene af justitsministeren. I justitsministeriets cirkulære nr. 109 af 16. juni 1982 er anstalter og arresthuse bemyndiget til at træffe afgørelse efter § 38, stk. 1, såfremt straffen ikke overstiger 5 års ubetinget fængsel.

Prøveløsladelse forudsætter i alle tilfælde, »at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig«. Det vil i praksis sige, at der skal være sikret passende ophold, arbejde, underhold m.v., samt at den prøveløsladte underskriver en erklæring om at ville overholde de til prøveløsladelsen knyttede betingelser, jfr. straffelovens § 39, stk. 2. Prøvetiden er typisk 2 år. Den kan som hovedregel ikke overstige 3 år, men i særlige tilfælde kan den dog forlænges til 5 år (i praksis ved en dom på mindst 10 års fængsel).

I 1983 blev der bevilget 1.924 prøveløsladelser efter $\frac{2}{3}$ tid, 186 prøveløsladelser efter $\frac{1}{2}$ tid og i øvrigt givet 159 afslag på prøveløsladelse efter $\frac{2}{3}$ tid.

Såfremt den prøveløsladte i prøvetiden begår et nyt strafbart forhold og dette pådømmes, kan retten ligestille reststraffen med en betinget dom efter reglerne i straffelovens § 61, stk. 2.

Såfremt det nye forhold ikke pådømmes, kan justitsministeren efter straffelovens § 40, stk. 3, jfr. stk. 2, tildele den pågældende en advarsel, ændre vilkårene for prøveløsladelsen eller eventuelt træffe beslutning om genindsættelse. Det samme kan

ske efter straffelovens § 40, stk. 2, alene fordi de fastsatte vilkår overtrædes.

Det vil sige, at den prøveløsladte, som begår en lovovertrædelse, der er alvorlig nok til ny pådømmelse, får en domstolsafgørelse om, hvorvidt reststraffen skal udstås, mens den prøveløsladte, som begår en lovovertrædelse, der er mindre alvorlig (eller af andre grunde ikke pådømmes), administrativt kan genindsættes.

2. Diskussionen om prøveløsladelser

I den politiske diskussion om prøveløsladelser har der tegnet sig to hovedlinjer.

Den ene – som justitsministeren har tegnet – går ud på at begrænse prøveløsladelserne mod til gengæld at nedsætte straffene (strafferammerne?) tilsvarende. Dette synspunkt indebærer den principielle fordel, at den dømmende myndighed sikres en større indflydelse på den faktiske dom, mens ulempen er, at lovgivningsmagten næppe kan sikre, at straffene faktisk nedsættes tilsvarende. En ændring af strafferammerne er i hvert fald ikke noget sikkert middel, idet en sådan ikke nødvendigvis vil berøre andre end dem, der nærmer sig strafferammens maksimum.

Den anden går ud på, at prøveløsladelser efter udståelse af $\frac{1}{2}$ tid skal være reglen, hvor de i dag er undtagelsen. Dette synspunkt indebærer den fordel, at »straftrusseltanken« vil veje tungere, ligesom en begrænsning i brugen af fængselsstraffen i sig selv kan være en fordel. Til gengæld er der den ulempe, at domstolene vil få mindre indflydelse på den faktiske dom, mens de administrative myndigheder vil kunne få op til 50 pct. indflydelse på dommens længde. Den enkelte dom vil få et øget element af »tidsubestemt straf«.

3. Prøveløsladelser som kriminalpolitisk foranstaltning

Der kan være ganske god grund til at diskutere begrebet »prøveløsladelser« mere generelt. Efter forslagsstillernes opfattelse kan de ikke frakendes en vis individualpræventiv virkning (»straftrusseltanken«); men virkningen er næppe proportional